

Koragyermekkorai gondozás, nevelés

Nagyon sok szeretettel köszöntöm a konferencia résztvevőit. Dr. Tóth Endréné vagyok, a nagylóci Csicsergő Óvoda munkaközösség vezetője. Itt, mint a Szécsényi Kistérség Gyerekbizottsága, óvodai albizottságának megbízott vezetője vagyok jelen.

Ez a bizottság, mint sokak számára ismeretes 2009. 05. 25- én alakult Szécsényben, „Legyen jobb a gyermekeknek”- mottóval, a Nemzeti Stratégia által életre keltett programmal.

A rám bízott munkába bevontam a kistérség vezető óvónőit, valamint a bizottság tagjait. Örömmel jöttek, és nagyon használható tapasztalatokkal segítették a Gyerekbizottság célkitűzéseiben szereplő, megvalósítandó feladatokat.

Az óvodavezetők beszámolóit alapján világossá vált, hogy minden községben, Szécsényben is más problémák mellett a munkanélküliség megjelenése súlyos gondokat okoz a térség fejlődésében, és nagymértékben kihat az itt élők életminőségére. A tartós munkanélküliség miatt megnőtt a szociálisan hátrányos helyzetbe kerülő, elszegényedett családok száma. Ezek ismeretében minden gyermekneveléssel foglalkozó szakember, sőt mások is tudják nem mindegy, hogy a születendő gyermek mely történelmi időszakban, milyen fejlettségű, milyen felépítésű, a társadalom mely rétegéhez tartozó családba születik.

A vélemények azt mutatják, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű családokból érkező gyermekekkel, sokkal többet, és másképpen kell foglalkozni, mint az előnyös szociokulturális háttérrel rendelkező családokból érkező gyermekekkel. Azonban, ha sikerül a koragyermekkorai években megfelelően alapozni a gyermeki személyiségfejlődést, úgy a későbbi tanulási folyamat is hatékonyabb lehet.

Ha segíteni akarunk az óvodában a hátrányos helyzettel érkező gyermekeken, a családjuknak is segítenünk kell. Ahhoz, hogy ezt megtehessük, először a családokat kell megismernünk, nem pedig előítéleteket állítani velük szemben. Meg kell ismernünk viselkedésük mozgatórugóit, körülményeiket, hogyan élnek, mi a fontos számukra, hogyan képzelik el a jövőjüket, és helyüket a társadalomban. Meg kell ismerkedni az anyával, mert ha az anyagyermek kapcsolat kiegyensúlyozott, akkor a gyermek pszichés fejlődése is feltehetően zavartalan lesz a gyermek további életében. Ellenkező esetben, viszont olyan frusztrációs állapotok jelentkezhetnek, melyek mind az anya, mind a gyermek életét gyökeresen megváltoztathatják.

A gyermek személyiségfejlődésének letéteményese a család, a legmeghatározóbb mikro miliő, ahonnan az intézményes nevelésbe érkezik a gyermek. A családi nevelés kiegészítője a bölcsődei, óvodai nevelés, majd az iskolai tanulás. Éppen ezért a koragyermekkorai nevelés rendkívül fontos, nemcsak hároméves kortól, hanem sokkal fiatalabb kortól is.

2.

Ennek a korosztálynak a nevelési eredményeiről, valamint a szülők együttműködéséről kaptunk pozitív visszajelzéseket a térségben működő gyerekházaktól, illetve a gyerekházakból érkező óvodába beíratott gyermek óvónőitől.

A koragyermekkorai nevelés jól megvalósítható a gyerekházak munkájával. Tervezett, tudatos, célirányos tevékenységükkel olyan alapokat tudnak lerakni a gyermek személyiségfejlődésében, a szocializációjában, melyek az óvodai nevelés kezdetét rendkívüli módon megkönnyítik. Tudom, nem elég még az idő a program teljes körű értékeléséhez, de mi már most tapasztaltuk az eredményességet a gyerekházak működésénél.

A kistérségben 8 gyerekház működik, Szécsényben, Nagylócon, Nógrádszakálban, Rimócon, Varsányban, Magyargécben, Endrefalván és Ludányhalásziban. Az innen beérkező vélemények alapján az óvodába beíratott gyerekházak gyermekeinek nincs gondjuk a mosdóhasználattal, játékeszközök használatával, az új környezettel. Kiegyensúlyozottabbak, önállóbbak, magabiztosabbak családból érkező társaiknál. A szülők együttműködőbbek, attól, amit a gyerekházban (nálunk babakházban) tanultak, tapasztaltak-sokkal nyitottabbak, segítőkészek és toleránsabbak. Az anyák és gyermekeik jobban veszik az óvodai beilleszkedéssel járó lelki megpróbáltatásokat, könnyebben megy az elválás, nagyobb bizalommal fordulnak az óvoda felé.

Kodály Zoltán szerint a gyermek nevelését az anya születése előtt kilenc hónappal kell elkezdni. Óvónőként, és 28 éves szakmai gyakorlattal a hátam mögött úgy gondolom, hogy nem csak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknél, de mindegyiknél elsősorban a gyermekek anyukáját kell megcélolni a gyermek fejleszthetősége érdekében.

Megelőzve az óvodai nevelést a magas színvonalú koragyermekkorai nevelés, gondozás lehetővé teszi a szülők számára, hogy családi és munkahelyi feladataikat jobban összeegyeztethessék. Elősegíti azt az alapozást, mely a későbbi egész életen át tartó tanulást, személyes fejlődést és a későbbi foglalkoztathatóságot célozza meg.

Ehhez a munkához azonban megfelelő szakemberekre van szükség, hogy már a koragyermekkorban kiszűrhetőek lehessenek a deficitek - gondolok itt a magatartászavarokra, a fejlődésben felfedezhető lemaradásokra, a családok nem megfelelő életvezetési stratégiájának felismerésére, és még sorolhatnám tovább a problémákat. Mindenképpen egy megfelelő számú és megfelelően képzett team-re lenne szükség a tökéletes alapozó munkához: pedagógusokra, pszichológusokra, gyógypedagógusokra, fejlesztőpedagógusokra, szociológusokra, családsegítőkre, olyan emberekre, akik elkötelezettek a gyerekneveléssel kapcsolatban.

3.

A koragyermekkorai nevelésben óriási felelősség hárul az óvónőkre azzal, hogy közvetlen módon befolyásolhatják a szülők útkeresését a nevelés útvesztőiben. A helyes utat nekünk, pedagógusoknak kell megmutatnunk.

Napjainkban az egyre inkább lemaradó társadalmi rétegek felzárkózásának folyamatát a gyerekházak mellett az óvodának, iskolának ugyanúgy fel kell vállalnia.

Óvodai berkekben:

- Lehetőséget kell adnunk arra, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek már 3 éves korban bekerüljenek az óvodába,
- Meg kell oldani, hogy ezeknek a gyermekeknek a szülei és ők maguk is már óvodába kerülés előtt ismerkedhessenek az óvodával, pl. ovi - váró kedvcsináló rendezvényekre invitálás,
- Célszerű olyan programokat szervezni, ahol a szülők neveléssel kapcsolatos ismereteit gyarapítani lehet, közérthető módon, nem ráerőszakolva, megfelelő szakemberek bevonásával,
- Meg kell teremteni a bipoláris kommunikáció lehetőségét,
- Minden alkalmat meg kell ragadni ahhoz, hogy a családdal közösen, együttműködve nevelhessünk,
- Segíteni kell a szülőket abban, hogy a különböző szolgáltató intézményekkel kapcsolatot tudjanak létesíteni,
- Közös kirándulások szervezése, ismeretszerző látogatások szervezése szülők számára,
- Hagyományörző programok szervezése,
- Közös sportrendezvények, szabadidős tevékenységek szervezése az egészséges életmód szokásainak kialakítása érdekében,
- Az óvoda iskola átmenet zökkenőmentessé tétele,
- Továbbképzési lehetőségek felkutatása (központi finanszírozás).

Végezetül engedjék meg, hogy az **Európai Bizottság 2011. 02. 17-ei Brüsszeli Közleményéből** felolvassak egy rövid részletet, melynek mottója:

”.. hogy minden gyermek megalapozhassa jövőjét”

4.

„A koragyermekkori nevelés és gondozás fontos szerepet játszik a hátrányos társadalmi helyzettel szorosan összefüggő – iskolai lemorzsolódás csökkentésében. A mindenki számára elérhető, magas színvonalú koragyermekkori nevelés és gondozás révén sikerülhet megszüntetni a szakadékot az előnyös és hátrányos helyzetű gyermekek szociális fejlődése és matematikai/szövegértési teljesítménye között. Ezzel pedig megtörhetjük a gyenge teljesítmény és a visszahúzó ördögi körét, amely gyakran az iskolából való lemorzsolódáshoz és ez által a szegénység generációról generációra való továbbörökítéséhez vezet.”

„ A koragyermekkori gondozásba való beruházás az egyik lehető legjobb befektetés gyermekeink- és Európa jövője- szempontjából. A bölcsődei-óvodai nevelésbe való befektetés sokkal hatásosabb, mint a későbbi beavatkozások. Segítségével csemetéink jobb eséllyel indulnak az életben, hosszú távon pedig valójában pénzt takarítunk meg. Ha sikerül megtörnünk a szegénység és hátrányos helyzet ördögi körét, azzal az adófizető is jól jár, kevesebbet kell költeni egészségügyi és kórházi szolgáltatásokra, kiegészítő iskolákra, jóléti intézkedésekre és rendfenntartásra.

Egy kínai közmondás szerint.

„ Ha egy évre tervezel, vess gabonát,

Ha egy évtizedre, ültess fát,

Ha egy életre,

Tanítsd és neveld az embereket!”

Egy magyar idézet szerint:

„ Nem mindegy milyen világot hagyunk a gyermekeinkre,

De az sem mindegy, hogy milyen gyermekeket hagyunk a világra.”

(Márki Zoltán)

Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket, további szép napot kívánok.